

Motion till riksdagen

1988/89:A460

av Iris Mårtensson m.fl. (s)

Regionalpolitiskt stöd till satsningar på kvinnor

Trots det för hela landet gynnsamma sysselsättningsläget kan vi konstatera att de unga flickorna försätter att lämna sina hemorter i glesbygden. Något har gått snett i samhällsbyggandet när det som i Överkalix finns 291 män på 100 kvinnor medan i Danderyd motsvarande siffra är 106 män på 100 kvinnor.

Tätorterna lockar inte bara med utbildningsmöjligheter och kulturutbud. Nu lockar också en god arbetsmarknad där det t. o. m. finns valmöjligheter. Bristen på arbetskraft inom vård- och omsorgsyrdena i andra delar av landet riskerar att ytterligare bidra till den obalans och det kvinnounderskott som utmärker våra läns glesbygdsområden.

Den hittillsvarande regionalpolitiken har inte med tillräcklig kraft kunnat hejda denna utveckling. Kvinnors rätt till utbildning och arbete i rimlig anslutning till hemorten har ännu ej formulerats som en politisk målsättning.

Den målsättningen måste hävdas och sättas på pränt. Inte bara utifrån jämställdhetsaspekter att både kvinnor och män har rätt att leva kvar och få en utkomst i vår del av landet. Den framtida regionalpolitiken måste därför förses med kvinnliga förtecken och få en helt annan profil än idag. Vi vill bidra till denna omorientering med en rad konkreta förslag.

Kulturpengar

Kulturen är en hittills underskattad faktor för regionalpolitisk utveckling. Kvinnor och män gör olika saker på sin fritid och kvinnors behov är idag inte tillgodosedda. Ridhus för flickor, biograf, dansskola, musikskola, amatörteater är några exempel på aktiviteter som skulle kunna berika kvinnors fritid och tillfredsställa deras kulturbehov. Ett särskilt regionalpolitiskt stöd bör därför utgå till satsningar på kultur- och fritidsområden som intresserar kvinnor.

Kvinnors speciella önskemål måste tas med när de i budgetpropositionen anvisade särskilda kulturpengarna – 100 miljoner – fördelas ut på olika projekt.

Utlokalisering av statlig verksamhet

Utvecklingen inom den offentliga sektorn måste i fortsättningen präglas av ett avsevärt större hänsynstagande än hittills till regionalpolitiska mål. Detta är nödvändigt om skillnaderna i välfärden mellan landets olika delar skall kunna minska.

Inte minst den statliga sektorn har stor betydelse för den regionala

utvecklingen. Det finns också en uttalad politisk viljeinriktning för en decentralisering och för en jämnare fördelning av dess lokalisering.

Resultatet av tidigare utlokaliseringar har varit gott. Förutom att den regionala kompetensstrukturen och arbetsmarknaden stärkts har man ofta kommit till rätta med besvärande rekryteringssvårigheter.

En utflyttning av statlig verksamhet i enlighet med riksdagens tidigare beslut skulle betyda mycket för sysselsättningen i skogslänen, speciellt för kvinnorna som saknar arbetstillfällen inom tjänstesektorn.

Ytterligare ett område där det skulle vara möjligt med utflyttning från storstadsregionen är de centrala huvudkontoren för ideella organisationer och fackförbund. En aktiv medverkan till att dessa omprövar sin lokaliseringspolitik bör ske.

Redovisning av regionalpolitiskt stöd

Länsstyrelserna beskriver årligen i länsrapporten hur det regionalpolitiska stödet använts och vilka effekter man anser sig kunna konstatera. Denna utvärdering måste kompletteras med en beskrivning av effekterna på den kvinnodominerade delen av arbetsmarknaden, samt hur stödet fördelats mellan kvinnliga och manliga småföretagare. Följaktligen skulle regeringen, med länsstyrelsernas underlag, i budgetpropositionen kunna redogöra för dessa aspekter för riket.

Återflyttningsbidrag

De unga flickornas utflyttning är mycket oroande. Satsningar på arbete och utbildning för att kunna stanna i sina hemkommuner är behövliga, men inte helt tillräckliga. Kvinnounderskottet kan aldrig utjämnas om inte andra insatser görs för att underlätta för kvinnorna att flytta in i eller tillbaka till kommunerna. Nya sysselsättningstillfällen måste alltjämt tillskapas och reglerna för flyttningsbidragen ändras. Syftet med flyttningsbidraget är för närvarande att underlätta sådan geografisk rörlighet som medför högre sysselsättning, minskad arbetslöshet och därmed möjligheter till fortsatt ekonomisk tillväxt och jämnare välfärdsfördelning.

Bestämmelserna för flyttningsbidrag bör ändras så att bidrag även kan lämnas till personer som i glesbygdskommuner erhåller sysselsättning i kvinnodominerade yrken med brist på arbetskraft, utan att för den skull vara arbetslösa eller nära förestående, vilket nuvarande regler föreskriver.

Detta skall ses som ett led i att underlätta för kvinnor att återvända till den gamla hemorten. Samtidigt blir denna regeländring en morot för att locka arbetskraft till orter med stort behov av utveckling för att överleva.

Körkortsutbildning

Körkortsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen får idag erbjudas dels den som behöver detta som komplement till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, dels i fall då vederbörande är berättigad till bidrag för anskaffning av motorfordon för handikappade – men för den som under lång tid inte varit ute på arbetsmarknaden och som inget hellre önskar än att få komma ut när

barnen växt upp och lämnat hemmet – för dem finns inte idag en chans till körkortsutbildning i AMUs regi.

Mot. 1988/89
A460

Utvidgat användningsområde för glesbygdstötet

Glesbygdstötet skall främst användas till s.k. hårda investeringar d.v.s. lokaler och utrustning. Kvinnor i glesbygden ägnar sig ofta åt företagande som inte kräver så stora materiella investeringar, men som istället kräver marknadsundersökningar och -planering. Dessa användningsområden är emellertid inte idag berättigade till glesbygdstöd. Det vore av största vikt för det kvinnliga småföretagandet i skogslänen om glesbygdstötet också kunde användas till s.k. mjuka investeringar som t.ex. marknadsundersökningar och -planering.

Utveckla hemslöjden

Kombinationssysselsättningar blir allt vanligare för dem som bor i glesbygd. Säsongsarbete kombineras med annan sysselsättning för att man skall erhålla full sysselsättning. Detta gäller framför allt kvinnor. För att bredda arbetsmarknaden är det därför av stor vikt att statens satsningar för att utveckla den svenska hemslöjden fullföljs.

Slöjdarna har en dubbel uppgift. Dels att tillverka hemslöjdsprodukter, dels att förvalta vårt kulturarv. De för vidare traditioner och gammal kunskap som är omistliga sedda i ett nationellt och kulturellt perspektiv. Antalet hemslöjdskonsulenter fördubblas innevarande år och i varje län kommer det att finnas dels mjukslöjds- och dels hårdslöjdskonsulent. Konsulenterna har stor betydelse för att ge råd och för att initiera ny verksamhet för slöjdarna.

För människor i glesbygd, särskilt kvinnorna, ges här möjligheter att tillverka hemslöjdsprodukter. Lönsamheten för slöjdarna är dock mycket låg på grund av att marknadsföring, distribution och försäljning inte utvecklats.

NFH (Nämnden för Hemslöjdsfrågor) bedriver med statliga medel projektet Hemslöjd i samverkan för att göra slöjden lönsam och efterfrågad. Projektet belyser dock inte slöjdarnas situation som leverantörer av produkterna. I hemslöjdskonsulenternas arbetsuppgifter borde i större utsträckning ingå att informera om t.ex. möjligheter att bilda produktionskooperativ för slöjdarna. Behovet av utbildningsinsatser vad gäller ekonomi och marknadsföring måste uppmärksammas i ännu högre grad.

Slöjdarnas villkor och situation bör därför särskilt utredas.

Kvinnligt kompetenscentrum i varje län

För kvinnor i glesbygd där arbetstillfällena saknas är möjligheten att starta ett eget företag ett alternativ för att skaffa sig en försörjning. Kvinnorna vill kombinera ett självständigt eget arbete med barn och familj.

Vår erfarenhet är tyvärr att en stor del av den kvinnliga kreativiteten, och de företagsidéer kvinnor har, kvävs redan i sin linda. Samhället saknar idag resurser och kompetens för att ge stöd åt de kvinnor som utifrån ett kvinnligt kulturarv vill starta egna företag. Det traditionella samhällstödet är fortfarande inriktat mot det befintliga näringslivet i skogslänen och den

manliga delen av arbetsmarknaden. I styrelser för utvecklingsfonder, länsstyrelser, länsarbetsnämnder o.s.v sitter till största del män som delar ut stödpengar till män.

Mot. 1988/89
A460

Ett särskilt kvinnligt kompetenscentrum i varje län skulle vara ett effektivt sätt att stimulera det kvinnliga småföretagandet. Dessa centra skall vara till stöd och hjälp för kvinnor med nya företagsidéer eller med nystartade småföretag, och de garanterar förståelse för kvinnors problem som företagare och insikt i vikten av att kvinnors kulturarv och kvinnors kreativitet tas tillvara.

Ett kvinnligt kompetenscentrum skulle ha till uppgift att t.ex.

- driva företagarskolor för kvinnor
- organisera riktade utbildningar inom vissa branscher
- initiera till nätverk av kvinnliga småföretagare
- förmedla kontakt med utställare och mässanordnare
- upparbeta säljkontakter
- svara för konsultstöd och således ha kompetens vad avser företagsekonomi, marknadsföring, säljteknik, juridik etc.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiskt stöd till satsningar för kvinnor inom kultur- och fritidsområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande länsstyrelsernas årliga redovisning till regeringen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande årlig redovisning i budgetpropositionen av användningen av det regionalpolitiska stödet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ändring i reglerna avseende flyttningsbidraget,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att körkortsutbildning anordnas i AMUs regi för kvinnor i glesbygd,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vidgat användningsområde för glesbygdstödet,

{att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att hemslöjdarnas situation och villkor bör utredas i enlighet med vad som anförts i motionen,¹}

{att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att ett kvinnligt kompetenscentrum bör inrättas i varje län¹}.

Stockholm den 24 januari 1989

Mot. 1988/89
A460

Iris Mårtensson (s)

Lena Boström (s)

Inger Hestvik (s)

Kristina Svensson (s)

Eva Hedkvist Petersen (s)

Britta Sundin (s)

Margareta Winberg (s)